

De Vriendenkring

Maandblad van het Religieus Genootschap der Vrienden (Quakers)
website: www.Quakers.nu; 88e jaargang nr. 1, januari 2017

Workshop over militarisatie in verschillende landen gehouden op de 'Quaker Peace and Service Consultation' in België 1 en 2 december

De Vriendenkring

ISSN: 0167 – 3807

Maandblad van het Religieus Genootschap der Vrienden (Quakers)

Abonnementsprijs:

Nederland	€25,00 per jaar
Europa	€35,00 per jaar
Wereldwijd	€35,00 per jaar
Email abonnement (PDF)	€5,00 per jaar

Bankrek. (IBAN) **NL31 TRIO 0390 3895 60** t.n.v. Maandblad De Vriendenkring te Assen. Voor buitenlandse abonnees geldt: BIC:TRIONL2U.

Nieuwe abonnees en adreswijzigingen: dickkamminga@ziggo.nl

Redactieleden:

Eindredactie: Sytse Tjallingii, Van Nispensingel 5, 8016 LM,
Zwolle, tel. 038-4608461/06-40030923,
email: vriendenkringredactie@gmail.com,

Administratie, Abonnementen, Verzending en Financiën:

Dick Kamminga dickkamminga@ziggo.nl

Schrijver: Hylkia Nieuwerth

Correctie: Hylkia, Corien van Garderen en Frieda Oudakker

Redactielieden: Wils 't Hart en vacature

Voor abonnees met gezichts- of leesproblemen was er een gesproken versie van De Vriendenkring. Als je hier behoefte aan hebt neem dan contact op met de redactie.

Kopij voor De Vriendenkring is heel erg welkom voor de 15^e van iedere maand! (tenzij anders afgesproken).

Zie ook de tips en aanwijzingen voor auteurs op:

<http://Quakers.nu/nl/Vriendenkring/Tips%20%20voor%20Auteurs>

De Vriendenkring staat in kleur op de website, waar je nog een schat aan aanvullende en actuele informatie over de Quakers vindt.

Bezoek daarom geregeld de Quaker website:

www.Quakers.nu

In dit nummer:

Van de redactie.....	4
Ontmoeting.....	5
Kerstmis bij de Quakers?	6
Annie Morris	7
De Oude Beuk.....	9
Werken in Calais na de vernietiging van de Jungle.....	10
Shadow world of Koninkrijk?	14
Spijkers.....	18
QCEA Study tour en	19
“Ik ben pas veilig als jij veilig bent”	20
Naar een inclusief vredes- en veiligheidsbeleid	22
Standing Rock.....	23
Stilte na de Storm	27
Erasmus programma nu ook voor militaire vaardigheden???	29
Oecumene en ons bestaansrecht.....	30
Alaska Friends Conference	31
De Ziele betracht de nabijheid Gods.....	34
CPT op Lesbos	35
Alfred Delp.....	37
Het verhaal van Beertje Brom.....	38
EcoQuaker: Het grote koopfestijn?.....	39
Handen en Voeten:	41
Vrienden in het hele land	42
Waar zijn Quakerbijeenkomsten?	43
Quakers for Peace	44

Verzoek over enquête: Wil je als je een enquête terug stuurt je naam en emailadres vermelden?

Quaker meeting in Helmond: Op 19 februari 2017 van 11.30 - 12.30 is er een Quaker-meeting, iedereen welkom. Adres: Hennie Jansen, Bruinvisstraat 12, 5706 EL in Helmond, tel 0492 537991. Daarna is er soep voor de liefhebbers: vega en glutenvrij. Graag even bericht: Corien (coriegarde@ziggo.nl) tel. 076 8502421 / 06 27447444. Corien van Garderen, Hennie Jansen, Dineke Lucas

Quaker retraite: Van vrijdag 3 februari 17.00 tot zondag 5 plm 15.30 in de St. Willibrordabdij bij Doetinchem. Het thema is “Kleur”. Kosten €130. Opgave bij Wils ’t Hart (hartenhuis@planet.nl). Zie de aankondiging in het november nummer van de Vriendenkring. De retraitecommissie: Marlies Tjallingii, Wils ’t Hart en Erik Dries

Bankrekening van het Quaker Hulpfonds is nu: NL94 TRIO 0338 4113 64. t.n.v. Quaker Hulpfonds, RELigieus Genootschap der Vrienden, Quakers te Den Haag.

Van de redactie

Waar geven we aandacht aan in ons leven? Waar putten we hoop en inspiratie uit nu het nieuws ons zoveel angst brengt in deze donkere dagen? Het innerlijk licht, waar we als Quakers zo intens naar verlangen, hoe zien we er een glimp van?

Het korte gedicht dat Henk Ubas schreef geeft een richting aan: In de psalmen, de weerslag van diepe religieuze beleving van mensen die lange tijd geleden leefden. Steeds weer opnieuw zoeken we in dit innerlijke leven de kracht en de zin voor ons bestaan. En steeds komen we ook onszelf tegen met onze twijfels, onze angsten, onze wanhoop bij zoveel wapengeweld, zoveel vluchtelingen, zoveel verharde reacties op mensen in nood. Kunnen we hierin toch de innerlijke kracht vinden om door te gaan met ons in te zetten voor de mensen die in wanhoop alles achter zich hebben gelaten? Kunnen wij ons nog inleven in deze mensen die met grote gevaren naar ons toe zijn gekomen, omdat ze de hoop hebben om te overleven in onze rijke landen?

Het antwoord zou je wellicht kunnen vinden in het gedicht drie eeuwen geleden van Jan Luyken: naar binnen gaan en te ervaren dat God is 'de grond van mijne grond'. Door ons samenkomen in stilte kunnen we het innerlijk licht laten groeien en over de wereld laten schijnen.

In deze Vriendenkring kun je veel lezen over deze innerlijke weg, die voor ieder weer een persoonlijke zoektocht is. We kunnen lezen over deze persoonlijke zoektocht in zware tijden, zoals Annie Morris in de armoede en uitbuiting van het industriële Engeland in het begin van de 19^e eeuw. Maar ook Alfred Delp, de Jezuïet die tegen het fascisme in Wereld Oorlog II durfde in te gaan en daar zijn leven voor gaf.

Er is in deze Vriendenkring ook veel te lezen over hoe je je kunt inzetten voor ontredderde vluchtelingen die op het ogenblik in de knel komen op Lesbos en in Calais. Hoe kunnen we onze cirkels van invloed zo groot maken dat we ons ook inzetten voor onze planeet? Wellicht kun je in de EcoQuaker en Handen en Voeten ideeën op doen om jouw geloof in daden om te zetten.

Laten we elkaar inspireren om ons in te zetten voor de grotere cirkels van betrokkenheid, het besef dat 'ik ben pas veilig als jij veilig bent' Hoe mooi is het om te beseffen dat we met kleine acties als het opruimen van zwerfvuil in onze leefomgeving kunnen beginnen, ook met onze innerlijke zoektocht?

Is de innerlijke wereld een gebroken spiegel voor de uiterlijke wereld? Veel inspiratie en overgave toegewenst bij het lezen.

Sytse Tjallingii (redacteur)

Ontmoeting

door Henk Ubas (1937-2015)

*Bedachtzaam dat ik psalmen las,
spiegels van het innerlijk leven
en ik kwam mezelf weer tegen
in regels van gebroken glas.*

Kerstmis bij de Quakers?

door Marisa Johnson, Secretaris van Friends World Committee for Consultation. Europa en Midden Oosten Sectie, vertaling Marlies Tjallingii

Lieve Vrienden,

In 1994 schreef onze Vriend Janet Scott over het Quaker Getuigenis tegen speciale feestdagen: "We zouden dit kunnen verstaan als deel van de overtuiging dat heel het leven heilig is en dat alle tijden daarom heilig zijn. Geen enkel moment zou gemarkeerd moeten worden als 'heiliger'. Dat wat God gedaan heeft voor ons zou altijd moeten worden herinnerd en niet alleen tijdens de tijden die Kerst, Pasen of Pinksteren genoemd worden. Het lijkt erop dat dit getuigenis vergeten is of genegeerd wordt. Veel Vrienden die betrokken zijn bij familie en de wijdere samenleving, vieren Kerst. Maar in sommige wijdingssamenkomsten wordt Pasen en de betekenis ervan verwaarloosd, niet alleen als het op de kalender staat, maar ook door het hele jaar. Wat ik hoop is, dat we dit getuigenis niet laten uitsterven, noch dat we er mechanisch aan vast houden. Ik hoop op een herontdekken van de waarheid die in de feesten wordt gevierd, dat we ons het werk van God in ons en voor ons herinneren en vieren, op elk moment dat God ons door de Geest oproept tot deze herinnering en blijdschap". (uit: Quaker Faith and Practice, 27.42). Misschien is het probleem dat we uit het oog hebben verloren "wat God in ons en voor ons heeft gedaan", omdat onze ideeën over God complexer zijn geworden en soms ook verward. Dus laten we terug gaan naar de basis en de onderstaande 19^e eeuwse Quaker zegening met elkaar delen, die traditioneel met Kerst uitgesproken wordt. Het heet: Om vrede te brengen tussen broeders (en zusters). Hoe zeer dit nodig is in onze donkere wereld van vandaag:

Als de ster in de lucht verdwenen is,
Als de koningen en de prinsen thuis zijn,
Als de schaapherders terug zijn bij hun kuddes
Dan begint het echte werk van Kerst.

Om de verlorenen te vinden
Om de gebrokenen te helen
Om de hongerigen te voeden
Om de gevangenen te bevrijden
Om naties op te bouwen
Om vrede te brengen onder broeders en zusters
Om muziek te maken in het hart.

(tekst doorgegeven via Sue Glover Frykman, uit Zweden)

Mogen we onze levens geven aan Gods werk, zodat Gods bedoeling in ons en door ons vervuld mag worden.

Kerstgroeten van het FWCC-EMES team

Annie Morris

(1900 - 1980)

door Henk Ubas (1937-2015)

Annie werd geboren uit een arme Lancashire (Noord-Oosten van Engeland waar veel katoen-industrie was) familie op Kerstdag 1900. Haar vader was mijnwerker en haar moeder, Mary Ellen Tudge werkte bovengronds in de Hart Kolenmijn bij het sorteren van “vuil” uit de steenkool op de lopende band. Iedere werkdag stond Mary Ellen om 4 uur op en liep vijf mijl naar haar werk en als het werk gedaan was, liep zij weer terug. Toen Annie een kind was, was er niet veel luxe thuis,

Meeting House Westinghoughton 1

maar zij was zich bewust van de liefde van haar moeder, die erop stond dat haar kinderen de Zondagsschool bezochten. Zij mochten zelf kiezen welke Zondagsschool van die streek, maar zij moesten wel gaan. Annie wilde graag naar de Eerste-Dag-school van Westinghoughton meeting-house, omdat die school gewoon het dichtste bij was. Dat was ongeveer in 1907. Kort daarna ging Mary Ellen met haar drie dochters mee en bezocht de Eerste-Dag-school geregeld.

Met elf jaar ging Annie voor halve dagen werken in de Globe fabriek als wever. Een jaar later werkte zij hele dagen en had de verantwoordelijkheid voor twee weefgetouwen. Westhoughton-meeting was het middelpunt van haar leven, zij gaf les aan de Eerste-Dag-school, werkte met jonge mensen en groeide op onder invloed van Richard Hodgkinson, David Mawson, Joshua Eddison, William Cross en anderen.

In 1926 werd zij als lid aangenomen. Toen werkte zij nog steeds als wever. In 1932 trouwde Annie met Edward Morris in Westhoughton Meetinghouse. Edward Morris was mijnwerker die werkeloos was geworden door het sluiten van de mijn. Zijn gezondheid begaf het en hij

kon nooit meer als mijnwerker werken. In die tijd deelden Annie en Edward het lot van vele mensen uit Lancashire: ontbering en armoede. Een jaar lang hadden ze een klein zaakje tot Edward stierf in november 1950. Annie ging toen terug naar de fabriek om weer te werken als wever, werk waarin zij zeer bedreven was. Zij bleef in de fabriek werken tot ze over de zestig was.

In die tijd ongeveer liep het ledental van de Westhoughton-meeting drastisch terug. Haar leeftijdgenoten stierven de een na de ander en dertig jaar lang deed zij dienst als toezichthouder, daar zij als enig actief lid van de meeting was overgebleven.

Hoewel zij leed aan reumatische koorts nam Annie Morris de verantwoordelijkheid op haar zwakke schouders het leven in de meeting gaande te houden. Het stemde haar tot groot verdriet dat de meeting zo achteruit ging en ook het huis zo in verval raakte. Maanden en jaren gingen voorbij en het meetinghouse was niet meer veilig, maar Annie, zwak als ze was, bleef alleen de 'meeting for worship' houden. Het was een tijd van grote droefenis, maar ze bleef onwankelbaar trouw aan haar geloof in Gods goedheid.

Na een poos voegde de een na de ander zich weer bij Annie voor de meeting for worship in het vochtige meetinghouse. Al spoedig waren er tien mensen die kwamen en er werd besloten de meeting te verplaatsen naar de voorkamer van het huisje. Het oude meetinghouse werd afgebroken en in 1975 werd een nieuw meetinghouse gebouwd. Dat was

een grote vreugde voor Annie Morris hoewel langzamerhand haar gezondheid zo achteruit was gegaan, dat ze de grootste moeite had naar de meeting te komen. In 1978 moest zij haar huis opgeven en zij trok in bij haar zoon Brian in Hindley, waar zij heel gelukkig was en goed verzorgd werd. Nu kon zij langzamerhand de meeting niet meer bezoeken. Toch bleef die meeting steeds het middelpunt van haar gedachten en gebeden, want de meeting was haar leven en haar leven was de meeting. Zij stierf op 14 september 1980. Zij had Westhoughton-meeting zeventig jaar lang bijgewoond - een getrouwe Vriend. Wij danken God voor de liefvallige, getrouwe en tedere geest die Annie Morris was. Getekend voor Hardshaw East Maandvergadering gehouden te Manchester op 13 november 1980. Maurice M. Schofield, schrijver.

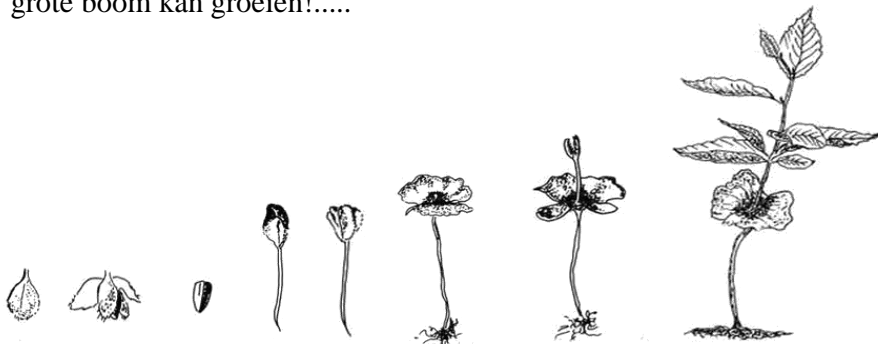
De Oude Beuk

tekening Irene Peters, tekst red.

Voor de 'Commanderij' waar de Midden- en Zuid-Nederlandse maandvergadering nu elke week haar stille wijdingssamenkomst heeft, stond een fraaie oude rode beuk. Helaas heeft de reuzenzwam (*Meripilus giganteus*) deze mooie rode beuk van binnen opgegeten waardoor het nodig was hem om te kappen.

We hebben met warm weer wel eens een wijdingssamenkomst onder deze boom gehouden. We hopen nu maar dat er een nieuwe beuk geplant wordt, want hoe wonderbaarlijk is het dat uit zo'n klein beukenootje zo'n grote boom kan groeien!.....

Werken in Calais na de vernietiging van de Jungle.

door Marianne van der Zee

Het woord 'vernietiging' gebruik ik met opzet, 'ontruiming' is wat mij betreft een veel te net woord voor wat er is gebeurd. De verwachting was dat het met veel geweld gepaard zou gaan, naar buiten toe was het geweldloos en netjes georganiseerd. Helaas was dat alleen maar een mooie buitenkant. De derde dag was de Jungle leeg, zo stond er in de kranten. Door heel veel druk uit te oefenen door heel veel mensen in heel veel landen op de media werd dan toch bekend, dat er toch nog een paar duizend mensen tussen de rokende hopen moesten leven en dat al die mensen zich graag hadden willen melden, maar dat de mensen die dat hadden moeten doen, gewoon niet meer op waren komen dagen.

Toen de meeste volwassenen weg waren bleven nog ongeveer 1500 onbegeleide minderjarigen gedurende een week in de containers, dat wil zeggen tussen de brandende overblijfselen van de Jungle en zonder eten of drinken. Vrijwilligers mochten mondjesmaat naar binnen om eten en drinken uit te delen en laten we die honderden vrouwen en kinderen die

in een officieel kampje naast de Jungle woonden ook niet vergeten, die waren er ook nog. De Jungle was opeens een politiestaat geworden.

Uiteindelijk was "iedereen weg", verspreid over Frankrijk. Voor sommigen gaan de deportaties naar hun land

van herkomst al beginnen. Volgens internationale afspraken mag je iemand niet terugsturen als zijn/haar land in oorlog is maar blijkbaar geldt het niet voor deze mensen. De eersten die gepland staan, moeten terug naar Zuid-Soedan. Anderen hebben dit niet afgewacht en hebben nu alweer kleine kampjes gevormd in de duinen zonder enige beschutting en

gaan nu zeker proberen om naar Engeland te komen, want het vertrouwen in de Franse overheid is nu helemaal weg.

Gedurende deze hele periode heb ik naast boosheid en gedrevenheid ook een ontzettende machteloosheid en verbijstering gevoeld. Verbijsterd en machteloos dat zulke dingen zomaar kunnen gebeuren zonder dat ook

Veel van de 1500 minderjarigen in Calais zonder ouders leven in geïmproviseerde huizen nadat het kamp werd ontmanteld in oktober 2016 [Reuters]

maar een regering uit een ander land ingrijpt en er iets van zegt. Het lijkt erop dat we niets van de geschiedenis hebben geleerd en ik merk, dat ik het af en toe heel eng vind dat dit zomaar kan gebeuren, maar ik weiger om toe te geven aan die angst en ga door met mijn hele kleine ministukje te doen. In dit geval betekende dat een week in het warehouse in Calais gaan werken. Om één uur 's middags kwam ik aan bij het warehouse, waar een Spaanse vrachtwagen die helemaal vol zat met kleding en andere gaven, werd uitgeladen. Toen werd ook meteen duidelijk dat er veel was veranderd, want iedereen was helemaal opgewonden en er werden foto's gemaakt. De vorige keer dat ik er was, kwamen er vaak meerdere volgeladen busjes en vrachtwagens per dag en was het niet echt bijzonder.

Toen ik op de werkplek aankwam waar ik vorige keer was gestopt, werd het nog iets duidelijker. Ik had toen een best gat geslagen in de voorraad kinderkleding die was aangekomen, nu was er een compleet Berlijnse muur van dozen en zakken om de werkplek heen. De oorzaak is, dat er veel te weinig vrijwilligers zijn na de ontruiming en sommige werkplek-

ken komen gewoon niet aan bod, omdat er geen mensen zijn. Dat was te zien in het hele warehouse. Het andere dat is veranderd is, dat de hele dag mensen komen met lijsten van kinderkleding die ze nodig hebben, omdat er nieuwe gezinnen zijn aangekomen in het kamp in Duinkerken. Die mensen worden illegaal binnengesmokkeld door bewoners van het kamp. Momenteel wonen 2 gezinnen in een heel klein schuurtje waar wij onze grasmaaier zouden stallen. Het is momenteel heel normaal dat daar 10 mensen wonen. Er zijn heel veel kinderen en ook baby's.

Het trieste is dat er ook meer dan 100 onbegeleide minderjarigen zijn, wat door de overheid wordt ontkend. Bovendien heeft de overheid het beheren van het kamp overgedragen aan een "goede doelen" organisatie die meewerkt met de overheid en die zoveel mogelijk wooneenheden afbreekt om te kunnen zeggen dat er minder vluchtelingen in het kamp zijn. Momenteel proberen 'l' Auberge des Migrants' en 'Helprefugee' om de hulpverlening te stroomlijnen, o.a. door de eigen organisatie te veranderen. Het warehouse in Calais zorgt ook voor warm eten van de vluchtelingen in Duinkerken en er is een constante stroom van auto's en bussen die spullen brengen.

Helaas betekent het wel dat deze mensen met baby's en kinderen toch proberen om Engeland te bereiken met alle risico's van dien.

Tijdens het werken die week is het een paar dagen en nachten heel koud geweest, behoorlijk onder het vriespunt. Aangezien we werkten in een onverwarmde loods, konden we een heel klein beetje ervaren hoe het is om het zo ontzettend koud te hebben. Het grote verschil met de ervaring van een vluchteling is, dat wij aan het eind van de dag in een warme auto en warme caravan stapten.

Na een week sorteren was de reusachtige hoeveelheid kinderkleding weer behoorlijk teruggebracht tot een overzichtelijk geheel. Het aantal zakken dat bestemd is voor de recycling en waar dus geld mee wordt verdiend, was wel heel erg veel groter geworden.

Voor mij was deze week een afsluiting, hierna ga ik niet meer naar Calais. Niet omdat het niet meer nodig is, maar omdat ik het gevoel heb dat ik nu een andere weg moet inslaan. Die weg diende zichzelf aan omdat de organisatie die zorgt voor de integratie van statushouders in het dorp waar ik woon heeft gevraagd of ik vluchtelingen wilde gaan begeleiden die stages in bedrijven gaan lopen en ook de vrijwilligers coachen, die ook de vluchtelingen op het werk begeleiden.

De ervaring die ik heb opgedaan tijdens de weken dat ik in Calais heb gewerkt is, dat ik van dichtbij heb gezien hoe mensen getraumatiseerd zijn en dat de trauma's alleen maar groter worden op het moment dat ze denken dat ze opgevangen zullen worden en dan in een kamp terecht

komen. Mensen die een normaal leven hadden en nu opeens als uitschot worden behandeld, omdat ze uit een land komen waar oorlog is. De andere kant zijn de economische vluchtelingen en de vluchtelingen die slachtoffer zijn van de klimaatverandering. Ik zal nooit de man in Dakar in Senegal vergeten, die iedere ochtend voor een bedrag ter waarde van 5 cent onze vuilnis meenam en wegbracht. Het was zijn manier om geld te verdienen voor zijn gezin. Toen heb ik ook daar de uitzichtloosheid gezien, er was gewoon helemaal niets. Dorpen die in de Sahel liggen met alleen zand en een paar uitgedroogde struiken, werk wat er gewoon niet is, omdat er geen bedrijven zijn.

Door politiek en actie voeren kunnen we heel misschien invloed uitoefenen op een oorlogssituatie, hoewel ik daar mijn twijfels bij heb omdat het vaak heel andere belangen zijn die meespelen.

Wat we wel kunnen doen is ervoor zorgen dat de klimaatverandering in droge gebieden weer terug gebracht wordt o.a. door het aanleggen van permacultuur-gebieden. Iemand die daar veel werk voor heeft verricht is John D. Liu. Er is een website: www.whatifwechange.org. Op die manier zal het weer leefbaar worden en zullen de mensen niet meer afhankelijk zijn van geld dat ze

niet in hun eigen land kunnen verdienen. Ze kunnen weer zelfvoorzienend worden.

Wat mij betreft blijven we werken op alle fronten, maar misschien is het ook goed om de energie te stoppen in projecten die het meest een

direct effect hebben, zoals de integratie en de opvang van statushouders, iets waarin Duitsland voorop loopt vergeleken met andere landen. Ik kan het zeggen, want ik kom uit een ander land en vind dat het een voorbeeld voor ons allen is.

De andere kant is het organiseren en ondersteunen van projecten om te zorgen dat landen weer zelfredzaam worden.

Wat we in ieder geval niet moeten doen is al zuchtend aan de kant gaan zitten om te klagen dat het er zoveel zijn. We wonen allemaal op deze aarde en zijn allemaal mensen van het Licht, ongeacht welke naam we het Licht geven.

'Shadow world' of Koninkrijk?

door Johannes Berger

'Hoe zal ik het zeggen, politici zijn net als hoeren... alleen veel duurder'.

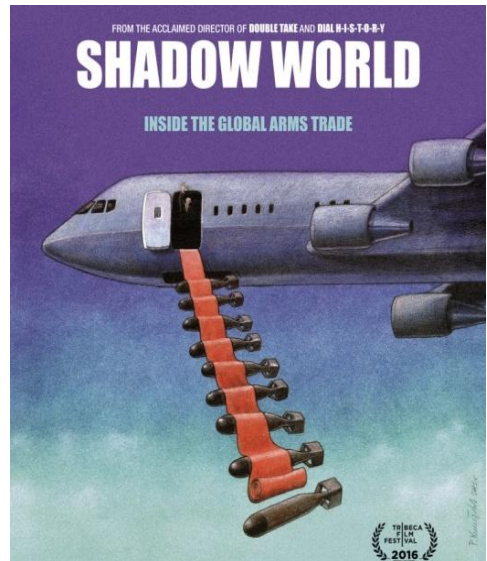
Een markant, wellicht wat cynisch, citaat uit de nieuwste filmhuisfilm over wapenhandel, gebaseerd op het gelijknamige boek van Feinstein. (zie voor trailer op YouTube:

www.youtube.com/watch?v=CuwQlsTXYw8)

Aan het woord is een wapenhandelaar, die er ruim de vruchten van plukt overigens. De film bestaat vooral uit interviews met (oorlogs-) correspondenten van grote kranten, een enkele kolonel en politieke adviseurs verder uit veel archiefbeelden met uitspraken van mensen als Reagan, Bush, Obama, een prins uit Saoedi-Arabië, Tony Blair. De laatste spinnen in het web van de internationale wapenhandel en oorlogvoering, zo blijkt.

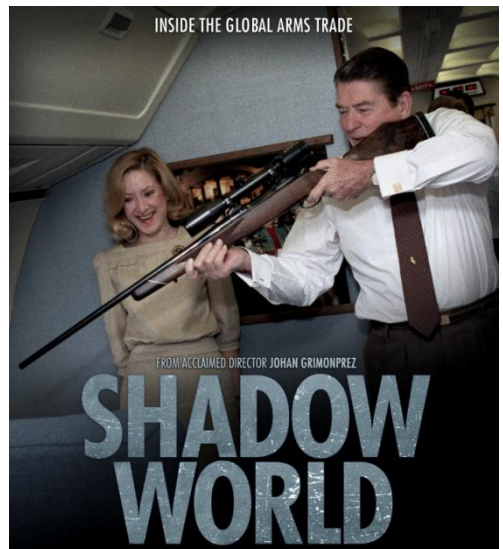
De film begint met prachtige beelden van het Duits-Russische front in de eerste wereldoorlog op kerstavond. Beide kanten verschanst in hun loopgraven slechts enkele honderden meters van elkaar verwijderd. De Duitsers steken hun kerstverlichting aan, die ze uit Duitsland hebben ontvangen en heffen massaal *Stille nacht* aan. Toen ze daar mee klaar waren klonk een luid applaus op van de ander kant. Waarop een Duitse soldaat uit zijn loopgraaf opsprongen naar de Russische kant rende. Men hield de adem in: wanneer zou het schot volgen dat een einde aan zijn leven zou maken? Er gebeurde echter iets heel anders. Een Russische soldaat rende hem tegemoet en omhelsde hem. Na deze ene soldaat volgden er meer, tot iedereen aan het dansen was en de ander omhelsde. Er werden adressen uitgewisseld, gesprekken gevoerd. De oorlog is even voorbij... Tot het schot klonk van de officieren de soldaten hun loopgraven weer in renden. De filmmaker lijkt te willen zeggen: wie wil er nou eigenlijk oorlog?

Het zet de toon voor de film. De 'Shadow World' laat zien dat oorlog (in Amerika) buiten democratische controle staat en als het ware 'geprivatiseerd' is: de grote bedrijven maken de dienst uit. En er is geen transparantie en verantwoording aan het parlement.

De bedrijven zijn verantwoordelijk voor de steekpenningen waarmee politici worden omgekocht om (veel!) wapens te kopen. Terwijl andere politici als verkoper optreden voor hun eigen wapenindustrie. Als voorbeeld wordt getoond hoe de Engelse premier Tony Blair op bezoek is in Zuid-Afrika om voor British Aerospace (BAE) een deal te sluiten. Zuid-Afrikaanse politici, die aanvankelijk geen wapens wilden kopen, zijn omgekocht en spenderen uiteindelijk honderden miljoenen aan een mega wapendeal. Een bedrag dat ze echter heel hard nodig hadden om in eigen land de armoede te bestrijden en betere kansen te creëren voor de onderkant van de samenleving. Onderzoeken naar dergelijke praktijken verdwijnen echter systematisch in de prullenbak of de doofpot. Er werden andere voorbeelden aangehaald van betalingen aan rebellen (contra's) in Latijns-Amerikaanse landen, waaronder Nicaragua. Deze zijn door Amerika via de Saoedische prins (miljoenen per maand) doorgesluisd om wapens mee te kopen. Amerikaanse strategieën van latere datum waren vooral gericht op het Midden-Oosten, waaronder Syrië, Iran en Irak. Zowel de reikwijdte als de technieken van deze oorlogvoering zijn schokkend. De drones doden mensen en doelen heel gericht. Mensen die op een zwarte lijst staan, soms alleen maar omdat ze verkeerde relaties hebben, worden zonder pardon afgeslacht. Datzelfde wordt gedaan door speciale elite troepen die BUITEN oorlogsgebied mensen 'opruimen'. Op YouTube kun je de documentaire 'Dirty Wars' vinden, die hier dieper op in gaat. Dit genereert veel haat tegen de Amerikanen, of het Westen in het algemeen en is een voedingsbodem voor oorlog. Op filosofisch niveau wordt er gesproken van een 'oorlog tegen oorlog', een 'onophoudelijk oorlog', of van de 'oorlog der oorlogen, de *Great War*' (zoals de eerste wereld oorlog door sommigen werd gezien als het einde van alle oorlogen).

Het was misschien niet de avond die ik mij had voorgesteld. Na een week hard werken had ik behoefte aan een ontspannen, gezellige avond. Maar zo'n film slaagt daar niet in en dat wist ik natuurlijk wel, maar ik wilde hem nou eenmaal zien. Ik kwam ontgoocheld de bioscoop uit en kon me maar niet verzoenen met dit lot van de mensheid. Ik weet natuur-

lijk ook wel dat mensen soms louter hun eigenbelang volgen en iedereen graag rijk wil zijn. Maar dergelijke mate van volstreekte onverantwoordelijkheid kan ik me gewoon niet voorstellen. De machteloosheid en de zinloosheid ervan beklemden mij.

Eenmaal thuis, vroeg ik me af hoe ik nou in slaap moest komen. Tot ik wat kalmeerde en andere parallellen ging zien. Was iets vergelijkbaars niet ook het geval in het Spaanse Rijken nog dichterbij huis, het Hollandse Rijk? En in andere zogenaamde beschavingen? Uiteindelijk, als een cultuur ten onder gaat, maar men in rijkdom wil blijven leven, dan wordt er oorlog gevoerd. Het brengt de economie er weer bovenop, denkt men. En dat is ook zo, op korte termijn. Op langere termijn is de schuldenlast echter ondraaglijk en gaat de economie er aan onderdoor. De schuldenlast van overheden en Amerika niet in de laatste plaats, is al extreem op dit moment. En misschien is dat, in tijden van Trump, onze enige hoop: de economie van Amerika kan deze oorlogvoering niet onophoudelijk volhouden.

Een ander kenmerk overigens van ondergaande wereldrijken, nu we het er toch over hebben, is dat zij de bronnen van bestaan uitputten. Dat openbaarde zich in oude culturen in een uitputting van het water en onvruchtbaarheid van de grond. Nu hebben we het over een globale ecologische ramp: ecocide, uitputting en klimaatproblemen met vergaande consequenties voor de overlevingskansen van de mensheid in zijn geheel.

Tel deze zaken bij elkaar op en het plaatje wordt er niet beter op en perspectieven voor de nachtrust ook niet. Vanwege de globale implicaties is de huidige wereldcrisis toch wel iets anders dan voorgaande ineenstortingen van wereldrijken? Hoe kan dat nou, doet dan niemand iets? Nee, mensen kunnen niet omgaan met verandering, sterker ze verzetten zich daartegen en willen alles bij het oude houden. De noodzakelijke stappen die nodig zijn om uit de crisis te komen, kunnen mensen niet maken. Dat is tragisch. Het heeft, naar het schijnt, iets te maken met de manier waarop onze hersenen werken. Maar wees nou eerlijk: wie kan dit nou nog overzien, zo'n ingewikkeld en complex systeem vol met negatieve en positieve feedback mechanismen, verstoorte ritmes en (extreme) onevenwichtigheden?

Toch vind ik enige troost in de historie. We zijn ook maar gewoon mensen. Maar hoe moet het dan verder te midden van deze almaar toeneemende rampspoed? Ik moet ineens denken aan het Bijbelse beeld van de barenende vrouw. Ja, dat is het, misschien is dat hoe de mens moet leren: door barenis. Tot het nieuwe leven wordt geboren. Niet als een beeld van totale vernietiging gevolgd door een miraculeuze vestiging van het

paradijs waarin alles koek en ei is. Maar gewoonweg als een beeld van de geboorte van nieuw leven, van Christus, in onszelf. Zijn Koninkrijk is onder ons. Het menselijk bewustzijn wordt opgetild naar een nieuw, hoger spiritueel niveau. Dat beeld geeft me hoop!

Maar de twijfel blijft nog even knagen: het zal toch geen couveuse kindje worden of, erger, een doodgeboren kindje? Zal er voor toekomstige generaties nog voldoende planeet over zijn om überhaupt te kunnen leven? Hoeveel vernietiging en dood moeten er nog volgen? Maar uiteindelijk wint bij mij, tegen alle logica en rede in, het vertrouwen in de kracht van de liefde. De overwinning van de liefde op angst en dood. Misschien naïef, maar liever dat dan cynisch en bang voor het eigen hachje. En goed, vertrouwen, maar hoe dan te leven, vraag ik mij af. Een andere gelijkenis schiet me te binnen: van de wijze en de dwaze maagden. In afwachting van de bruid, bewaarden de wijze maagden olie om hun lampjes in de nacht, als de bruidegom komt, aan te steken. Om die wijsheid gaat het: om trouw aan het licht, het innerlijk licht en de innerlijke waarheid op het moment dat de duisternis intreedt. Dat was de kern van de geweldloosheid van Ghandi en het is de kern van onze eigen overlevingen uit de Quaker traditie. Onze Vader Cats zei het op zijn eigen manier: 'Och waren alle mensen wijs en deden daarbij wel, de aarde was een paradijs, (...) nu is het vaak een hel'. Onze tijd heeft zijn eigen wijzen, zoekers zou ik willen zeggen. Durf als deze wijzen een veelheid aan initiatieven voort te brengen rond gemeenschap, spirituele ontwikkeling, en democratie. Dit noemen we participatie, zorg voor de aarde en nog veel meer. Dit zijn vormen van nieuw leven in een embryonaal stadium. Tekenen van hoop. Gelukkig, ondanks alles heb ik toch nog een goede nacht, al is er nog heel veel werk aan de winkel...!!

het olielampje brandend houden

Spijkers

Een verhaal op internet naverteld door Jan Ramaker

Er was eens een man die een zoon had. Die jongen had een erg opvliegend karakter. Keer op keer barstte hij in woede uit. De vader piekerde hoe hij het gedrag van zijn zoon kon veranderen. Op een dag kreeg hij een idee. Hij kocht een enorme zak spijkers en riep zijn zoon bij zich en zei:

“Mijn zoon, je moet echt leren om je kalmte te bewaren. Hier heb ik een zak met spijkers en daar zie je een schutting. Ik wil nu dat je iedere keer dat je je kwaad maakt een spijker in de muur slaat.”

"Dat is goed vader" zei de jongen en hij begon. Aan het einde van de dag had hij wel 3052 spijkers in

de schutting geslagen, hij was nu eenmaal een driftkop. Maar na twee drie dagen voelde hij zijn armspieren. Hij realiseerde zich dat hij niet zo door kon gaan. Zijn driftbuien werden minder en minder en op een dag kon hij tegen zijn vader zeggen dat hij de hele dag geen enkele keer boos was geweest. De vader prees zijn zoon en zei "Ik heb nog een opgave voor je, die misschien nog moeilijker is dan de eerste. Ik wil dat je iedere dag dat je je niet kwaad gemaakt hebt een spijker uit de schutting trekt." Dat was een hele opgave, maar de jongen hield moedig stand. Iedere dag verdween er een spijker uit de schutting. En op een dag kon hij vol trots tegen zijn vader zeggen dat er geen enkele spijker meer in de schutting stak! De vader legde een hand op de schouder van de jongen en zei: "Inderdaad er is geen spijker in de schutting achter gebleven, maar zie je al die spijkergaten in de muur? Die verdwijnen nooit! Iedere keer dat je in jouw boosheid iemand kwetst, ontstaat er een wond die nooit meer weggaat."

QCEA Study tour en

door Peter van Leeuwen

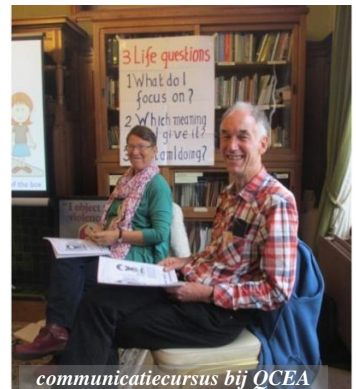
In een "feitenloze" wereld is de feiten kennen belangrijker dan ooit! Oekraïne-referendum, Brexit, Trump, trollen en twitteraars, debatten en campagnes zijn tegenwoordig met fictie doorspekt! Dat geldt zeker voor alles wat Europa aangaat.

De groep van de vorige 'study tour' in de zaal van het Europese parlement

Er is een werkelijk unieke gelegenheid om daar in 2017 wat aan te doen: Samen met Vrienden en geïnteresseerden uit diverse landen vanuit hart en hoofd delen over wereldse zaken en onze Quaker concerns daarover. Van 24 juni tot 1 juli kun je meedoen met de QCEA Study Tour 2017 (Brussel en Straatsburg). Het geeft je een uniek inzicht in de Europese instellingen, hoe ze werken en hoe we binnen Europa onze Quaker idealen kunnen bundelen. Tegelijk leer je feit en fictie te scheiden. Heb je belangstelling of twijfel je nog, neem dan contact op met Peter van Leeuwen (06-24223079) of kijk op: www.qcea.org/events of stuur een e-mail naar: studytour@qcea.org, of bel tel. +32 2230 49 35

In december werd in Brussel een cursus over gewelddoos communiceren en Neuro Linguïstisch Programmeren gegeven met de werkers van het bureau van QCEA, mensen uit een scala aan vredesopbouw en mensenrechtenorganisaties en een vluchteling uit Biafra. Trainers waren: Marlies en Sytse Tjallingii. De tweede cursus was onderdeel van het 'Alternatief voor Violence Project' en werd door Britse Vrienden verzorgd.

communicatiecursus bij QCEA

“Ik ben pas veilig als jij veilig bent”

door Mieke van Opheusden

Sinds een aantal jaar komt ergens in het najaar in de omgeving van Brussel een aantal Quakers uit Europa en het Midden-Oosten bijeen dat dat op een of andere manier actief bij het (Quaker-)vredeswerk betrokken is. We waren dit jaar behoorlijk compleet met afgezanten van QUNO*, QCEA*,

Mieke in gesprek met Ulrich Vollmer van Quaker Hilfe

QPSW* en zelfs een gast van het AFSC*. Wie binnen een minuut en zonder fouten de volledige namen van de tot nu toe gebruikte afkortingen kan noemen krijgt van mij een reep chocola! Daarnaast waren er representanten van een heel aantal Quaker-vredescommissies, hulpfondsen en jaarvergaderingen, in totaal waren we met ongeveer 30 personen.

We werkten onder het toezien van vier bronzen ridders van drie meter hoog, die in de 'ridderzaal' van het klooster staan opgesteld, waar we verbleven. We spraken over 'shared security', oftewel gedeelde veiligheid, of inclusieve veiligheid (zie volgend artikel van Johannes Borger). Bij veiligheid denken we wellicht aan politie, grenscontrole, gevangenen en camera's op straat. Oftewel, wapens, mensen buitensluiten of juist opsluiten en inbreuk op privacy. Dit is waar de zogenaamde 'exclusieve veiligheid' voor staat: wij zijn veilig als we de mensen voor wie we bang zijn bij ons vandaan kunnen houden. Het kost niet veel tijd om te constateren dat, dat niet de beste vorm van veiligheid is die men zou kunnen bedenken. Voor mij is het in ieder geval een stuk makkelijker dan het onthouden van al die afkortingen. Maar toch is dit anno 2016 nog steeds het algemene gedachtegoed. Tijd om daar wat tegenover te stellen. En dat is wat de term inclusieve veiligheid eigenlijk wil zeggen: ik ben pas veilig als jij veilig bent. Dan kom je op hele andere ideeën voor veiligheidsmaatregelen. Dat is

* volledige namen van Quaker Organisaties
QUNO: Quaker United Nations Office
QCEA: Quaker Council for European Affairs
QPSW: Quaker Peace and Social Witness
AFSC: American Friends Service Committee

natuurlijk mooi gezegd, maar wil je mensen overtuigen dan zul je hier concreet handen en voeten aan moeten geven. En daar kunnen we nog wel even mee aan de slag.

De Noorse Quakers lieten alvast een mooi voorbeeld zien. Zij hebben een documentaire laten maken van hoe in Burundi verzoeningscommissies aan het werk zijn in gemeenschappen waar het geweld zo uit de hand is gelopen dat burens elkaar letterlijk het hoofd ingeslagen hebben.

De workshop over militarisatie in de wereld door Hannah

Brock van War Resisters Inter-

national en Isabel Cartwright van Quaker Peace and Social Witness was heel goed om te beseffen hoe ver de militarisatie in vele landen van de wereld is door gedrongen. (zie de foto op voorpagina, red).

Behalve het werk was er ook tijd en ruimte voor gezelligheid. Wie wilde kon de dag beginnen met een half uurtje Tai Chi bij -4 Celsius en op de laatste avond hebben we allemaal ons schoentje gezet (en er zat iets lekkers in de volgende morgen!).

Voor mij was het een bijzondere ervaring om me door deze groep mensen te laten inspireren en bij elkaar ons hart op te halen. Ik kan er weer een jaartje tegen.

zelfgemaakte schoenen zetten

een van de ridders wil enkele wortels aan het paard van sinterklaas geven

Naar een inclusief vredes- en veiligheidsbeleid

door Johannes Borger

Op twee bijeenkomsten, die Kees Nieuwerth en ikzelf initieerden in 2016 (april en oktober), zijn we met 20 Nederlandse vredesorganisaties een visie gaan ontwikkelen over een alternatief vredesbeleid. Over deze visie, die we inclusieve veiligheid noemen, heb ik al eerder in de Vriendenkring van mei (blz. 12 - 14) verslag gedaan. In oktober het afgelopen jaar heeft dit geresulteerd in een nieuwe website: (www.samenveilig.earth). Op de website zijn de verslagen te vinden van beide bijeenkomsten en van deze alternatieve visie. Tevens zijn daar te vinden de bijlagen over veiligheid in de EU en over veiligheid in de programma's van de politieke partijen in Nederland. Kijk hier welke partij jouw voorkeur heeft straks als het zover is om naar de stembus te gaan!

Een alternatieve visie op veiligheid is cruciaal in een wereld die steeds onveiliger lijkt te worden. De politiek van dit moment, van toenemende defensie-uitgaven en het optrekken van muren rond de EU, leert ons dat vrede exclusief voor onszelf zeker stellen eigenlijk onmogelijk is zolang een groot deel van de wereldbevolking lijdt onder armoede, klimaatverandering, honger, onderdrukking en oorlog. Wij zijn van mening dat, zolang dit voortduurt, er geen sprake kan zijn van *rechtvaardige vrede* of van *ware veiligheid*. De problemen en de oplossingen zijn gemeenschappelijk, en delen we met iedere andere wereldbewoner. De initiatiefgroep zoekt een brede coalitie van betrokken personen en organisaties om een gezamenlijke visie (verder) te ontwikkelen en uit te dragen. Dat wil zij doen door middel van een publieke discussie over inclusieve vrede te stimuleren. Dit is een vereiste voor een echte duurzame transitie op alle fronten: voedsel, armoede, klimaat, energie, vreedzame conflicthantering. Veilig zijn kun je alleen samen en het zal steeds meer onze planeet als geheel aangaan. Wij willen iedereen uitnodigen mee te denken over deze alternatieve visie en om je mening te geven! Laat zien dat je het initiatief steunt, en onderteken deze op de nieuwe website!

Standing Rock

door Laurens van Esch

Toen ik afgelopen zomer weer in Bennekom was heb ik het met een paar van jullie over Standing Rock gehad. Voor diegenen voor die niet weten wat 'Standing Rock' betekent: de Standing Rock Sioux zijn de oorspronkelijke bewoners van een gebied op de grens van de Amerikaanse deelstaten South-Dakota en North-Dakota. In de aanleg van een oliepijp-lijn op hun traditionele grondgebied zien ze een bedreiging voor hun drinkwater, voor het lokale ecosysteem, voor het klimaat en de in hun ogen heilige plaatsen in het constructiegebied. Op dit moment zijn er verschillende tentenkampen (die ze 'prayer camps' oftewel 'gebedskampen' noemen) bij het terrein waar de pijp-lijn gepland is. Daar verblijven enkele duizenden mensen, zowel Standing Rock Sioux als hun sympathisanten. Het conflict met oliemaatschappijen, private beveiligingsfirma's en gemilitariseerde politie loopt nu al een paar maanden hoog op. Er zijn meerdere gewelddadige confrontaties geweest, waarbij onder meer tranen

Een multi biljoen dollar pijp-lijn wordt door heilige gronden aangelegd. Dit heeft tot woede, protest en grote teleurstelling geleid. Ze zijn er ziek en moe van dat hun heilige gronden omgebulldozerd worden. Niet alleen onder de leden van de Sioux stam, maar ook bij vele mensen die solidair zijn met de stamleden over de hele wereld heeft dit tot een grote protestactie geleid.

gas, rubber kogels, waterkanonnen en honden tegen de bewoners van de kampen werden ingezet honderden mensen, waaronder artsen en journalisten, werden verwond en gearresteerd.

Christian Peacemaker Teams is, op uitnodiging van oorspronkelijke bewoners, sinds september in het kamp aanwezig. Vorige week maakte ik samen met mijn schoonouders voor een paar dagen deel uit van dit tijdelijke CPT team. Standing Rock ligt zo'n acht uur rijden ten zuidwesten van Winnipeg in Canada, waar ik woon.

Wat me tijdens mijn korte verblijf in Standing Rock bijzonder trof, was hoe de nieuwkomers in het hoofdkamp, ongeacht hun religieuze achtergrond, door de stamoudsten worden aangespoord om geweldloos verzet alle activiteiten die dit verzet ondersteunen (zoals het verzamelen van afval in het kamp, het bereiden van maaltijden en het winterklaar maken van de tenten) als vormen van gebed te benaderen. Bovendien worden nieuwkomers in een twee uur durende introductiesessie gewezen op de zeven principes van de inheemse godsdienst (gebed, respect, mededogen, waarachtigheid, gulheid, bescheidenheid en wijsheid). Ze krijgen daar ook instructies hoe deze principes tijdens hun verblijf in het kamp toe te passen, want "we are in a constant state of prayer and ceremony." Kortom, deze verzetsgemeenschap is er een van constant en expliciet interreligieus gebed. Behalve Christian Peacemaker Teams zijn er ook organisaties van onder meer Joodse, Islamitische en Boeddhistische signatuur aanwezig.

Er zijn ook mensen aanwezig die meer voor een festivalachtig avontuur dan uit solidariteit lijken te komen. Binnen het kamp leidt dat soms tot spanningen met de oorspronkelijke bevolking. We worden aangespoord elkaar waar nodig op een mededogende manier aan te spreken op ongewenst gedrag.

Afgelopen zondag begeleidden we een stille gebedstocht, geleid door vrouwen uit de inheemse gemeenschap, naar de oever van de rivier die door de pijplijn in gevaar zou kunnen komen. De tocht zou eindigen met een waterceremonie bij een brug, vlak voor een blokkade van de militaire politie, waar vorige week nog gewelddadige confrontaties met traangas en waterkanonnen plaats vonden. Na een uitgebreide sessie met instructies voorafgaand aan de gebedstocht, waarin de mannen op het hart werd gedrukt dat de vrouwen dit keer de leiding hadden, dat ze zelf achteraan dienden te blijven en dat de gehele actie in absolute stilte en zonder geweld moest plaatsvinden, verliep het geheel in een indrukwekkende rust en stilte. De CPTers en anderen, waren uitgenodigd om deelnemers waar nodig aan deze instructies te herinneren. (Foto's van het kamp en van deze tocht in de bijlage).

Na afloop feliciteerde een van de leiders alle deelnemers: "Vandaag zal North-Dakota (de Amerikaanse deelstaat) niet kunnen zeggen dat wij gewelddadig waren." Ze zei ook dat wat de aarde in deze tijd nodig heeft, is, dat spirituele mensen actief worden en activisten spiritueel.

Het departement van ingenieurs van het Amerikaanse leger heeft aangekondigd dat na 5 december het tentendorp waar de activisten verblijven zal worden ontruimd; de verwachting is dat dit met grof geweld zal gebeuren.

Demonstratie van Sioux indianen en solidaire mensen tegen de pijpleiding.

In een reactie hebben de Standing Rock Sioux mensen van alle religies uitgenodigd voor een dag van interreligieus gebed in solidariteit met hun geweldloze strijd, en wel op vier december.

De uitnodiging van Chief Arvol Looking Horse, een inheemse religieuze leider: "De harten van al de geloven van mensen moeten zich nu verenigen in het geloof, dat we de weg kunnen veranderen, die we nu volgen. Wij, van het hart van 'Turtle Island', hebben een grote boodschap voor de wereld om ons te verenigen voor de toekomst van onze kinderen. We zijn al getuige geweest van het uitsterven van vele volkeren vanwege besmetting: zij die zwemmen, zij die kruipen, zij die vliegen, het volk van de planten, de viervoeters en nu de tweevoeters.

Wij vragen de religieuze mensen om te komen en onze jeugd te ondersteunen, om zij aan zij te staan met hen, omdat zij staan te bidden. Als je hart het je ingeeft, bid dan met hen en sta hen bij. De politie en de nationale garde zullen naar ieder van jullie luisteren. Het is een heel serieuze tijd waar we in leven. Ik weet in mijn hart dat er miljoenen mensen zijn, die voelen dat het de hoogste tijd is. Het wordt tijd dat ieder van ons een leider wordt om het heilige op Moeder Aarde te beschermen. Zij is de bron van het leven en niet zomaar een helpbron.

In een Heilige Hoop van Leven, waar er geen einde is en geen begin."

<http://www.ocetisakowincamp.org/interfaith>

Ik wil jullie vragen Standing Rock en alle betrokkenen in dit conflict in het Licht te houden.

Met hartelijke Vriendengroet,
Laurens

Stilte na de Storm

Schrijfster Pia de Jong Bron: NRC, .ingezonden door: Nel Bennema

Schrijfster Pia de Jong is met haar gezin verhuisd naar Princeton, in de VS. Ze bericht wekelijks over wat haar opvalt.

Vrijwel iedere dag wandel ik met mijn hond langs dit oude stenen gebouw met een witte houten bank ervoor, dat diep verscho- len ligt in de bossen rond ons huis. De eerste Europe- anen die zich

eind zeventiende eeuw in Princeton vestigden, waren vier quakerfamilies, voor hun geloof gevlucht uit Engeland. Zij bouwden een school, een be- graafplaats en dit gemeenschapshuis. Elke zondag om negen uur komen de Vrienden, zoals de Quakers elkaar noemen, hier tezamen.

Tijdens mijn boswandelingen keek ik weleens naar binnen. Smalle hou- ten banken, een open haard. Op de grond een stapel dekens. Het hield het midden tussen een kapel en een huiskamer. Geen enkele opsmuk. Geen kleed op de vloer, geen schilderijen aan de muur. Ik vroeg me altijd af wat de mensen hier hoopten te vinden.

Deze zondag loop ik er voor het eerst binnen. Een vriendelijke mevrouw met een knotje heet me welkom. „We komen hier samen om de aanwe- zigheid van God te ervaren”, vertelt ze. „Soms gebeurt dat en staat iemand op om dat met ons te delen. Soms niet.” Quakers kennen geen predikanten of priesters.

Een kromgebogen meneer met een gebreide muts komt bij ons staan: „Wat er ook gebeurt”, zegt hij, „je voelt je altijd beter daarna. Ik kom hier niet voor niets elke zondag, al meer dan zestig jaar.” Dan gaan we zitten, zo’n man of vijftig. Buiten blaast de wind met geweld de bomen leeg. Binnen knettert het haardvuur. Het novemberlicht kleurt het interi- eur zachtgroen. Plotseling voel ik een intense trilling om mijn pols. Mijn stappenteller draagt me op een stuk te lopen.

Stilzitten is niet mijn sterkste punt. En in God geloof ik ook al niet zo. Maar mocht hij bestaan, dan lijkt me dit een heerlijke plek om neer te strijken. Het is hier zo anders dan in de katholieke kerk waar ik als kind kwam. Daar was van alles te beleven. Muurschilderingen, kruisen, psalmen, de bedwelmende geur van wierook. Brood werd uitgedeeld, wijn gedronken uit zilveren bekers. Veel bewegingen ook. Knielen, staan, naar voren lopen en weer terug. Mensen kwamen in hun zondagse kleren. Ik herinner me hoe ik tijdens de preek mijn gezicht in mijn moeders bontjas verborg om de geur op te snuiven. Hier enkel verstillig. Mensen komen zoals ze zijn. Grijs haar wordt niet geverfd. Rimpels niet verdoezeld onder make-up, laat staan weggespoten. Geen hoge hakken enkel degelijk schoeisel.

Ik weet niet of ik verwacht dat de geest van God zal neerdalen, maar ik ben opgelucht dat niemand opstaat en iets zegt. De stilte is weldadig, na alle geschreeuw rondom de verkiezingen, alle *'talking heads'*, het permanente bombardement van nieuwsflitsen. De nieuwgekozen president lijkt een sprookjesfiguur. Hij woont hier heel ver vandaan, in zijn gouden paleis, met zijn lakeien en vazallen.

Hier telt alleen het moment. Ik voel de kramp in mijn rug, snuif de donkerzoete geur van hars op. Voor mijn voeten loopt een spinnetje. Misschien is dit wat mensen met God bedoelen. Een besef van continuïteit dat je de eeuwigheid kunt noemen. De wind die elke herfst opnieuw de bomen inklimt en de laatste blaadjes meeneemt. Nieuwe mensen worden geboren en gaan, onvermijdelijk, op zoek naar betekenis. En altijd, altijd weer de liefde. De oude man had gelijk. Als ik de deur achter me dichttrek en de kille najaarswind inloop, voel ik me beter. Al weet ik niet precies waarom.

Reacties naar pdejong@ias.edu

Erasmus programma nu ook voor militaire vaardigheden???

door Andrew Lane, vertaling Peter van Leeuwen

Nieuw EU-actieplan brengt de defensie-agenda naar het klaslokaal

Veel Europese politici vinden dat de EU zichtbaar nieuw beleid moet ontwikkelen, uit angst voor toenemend nationalisme. Een angstige reactie op angst! In deze geest lanceerde de Europese Commissie op 30 november jl. haar Europese Defensie Actieplan, met daarin het voornemen wapenhandelaars te steunen inclusief hun wapenexport.

Militaire vaardigheden nu in het onderwijs?

Het actieplan omvat voorstellen die aan bewapening prioriteit geven binnen een 'Agenda' voor nieuwe defensievaardigheden voor Europa, onder leiding van de wapenindustrie. Deze voorstellen omvatten ook de hervorming van het Erasmus+ programma, dat momenteel beperkt is tot civiele projecten.

Erasmus+ is één van de EU's meest bekende en geliefde programma's voor studenten, medewerkers, stagiaires, docenten en vrijwilligers. Het bestaat al bijna 30 jaar, waarin al 3 miljoen Europese studenten een deel van hun studie, stage of werk in een ander Europees land konden doen.

Begin 2017 zal een implementatie stuurgroep opgericht worden, om de uitvoering van het Europees Defensie Actieplan vorm te geven. Een specifiek overlegforum zal ervoor zorgen dat vertegenwoordigers van de wapenindustrie de te ontwikkelen plannen kunnen beïnvloeden. In de praktijk is het waarschijnlijk dat er meer mogelijkheden voor studenten in de wapentechnologie geschapen zullen worden, zoals de Masters programma's voor geleide wapensystemen en communicatie-elektronische oorlogsvoering die al beschikbaar zijn aan Europese universiteiten.

Oecumene en ons bestaansrecht

door Jan Ramaker

In het decembernummer van De Vriendenkring stond een misantropisch artikel van de hand van Wim Nusselder waarin hij zich afvraagt of de Nederlandse Quakers nog wel bestaansrecht hebben. Hij vraagt zich af of we niet meer in federatief verband moeten optreden omdat we maar een klein kerkgenootschap en relatief onbekend zijn. Ik moet zeggen dat ik het hartgrondig bij Wim oneens ben. Dat we maar een klein groepje zijn moge zo zijn, maar dat is niets nieuws dat waren we al bij de heropricting van de Nederlandse Jaarvergadering in 1931. Het ledental is sinds die tijd vrijwel constant gebleven in tegenstelling tot de andere grotere kerkgenootschappen en dat zonder dat we actief aan ledenwerving hebben gedaan. Als we op onze ledenlijst kijken zien we een verassend aantal nieuwe leden. Hoe kan dat als we geen naamsbekendheid hebben zoals Wim dat stelt? Natuurlijk we zijn niet groot, maar we hebben best behoorlijke prestaties op onze naam staan. Wat denk je van de Quakerscholen en niet te vergeten de Werkplaats van de onderwijs hervormer Kees Boeke? Wat dacht je van quakeractiviteiten als de Algerije actie en het vluchtelingenkamp Am'ary? De activiteiten van Laura v.d. Hoek en Maria van Everdingen en niet te vergeten familie Pollatz. Ook nu zijn veel Quakers actief voor vluchtelingen. alle maandvergaderingen zijn aangesloten bij INLIA (International Network of Local Initiatives with Asylumseekers). Twee van onze leden geven communicatiecursussen aan Palestijnen in de bezette gebieden en niet te vergeten de activiteiten rond de landelijke kernwapen protesten Amsterdam, Den Haag en Woensdrecht. Recent zijn Nederlandse Quakers betrokken bij de hulp aan vluchtelingen in de Jungle in Calais en activiteiten van Peace Brigades International. Ik kan zo nog wel even doorgaan. De Quakers zijn altijd actief geweest op oecumenisch gebied actief binnen de Raad van Kerken. Dat blijkt ook uit het lidmaatschap Kees Nieuwerth van het moderamen van deze Raad en nu als secretaris van de Raad. Uiteraard vind ik net zoals Wim samenwerking tussen kerkgenootschappen belangrijk. Juist in die samenwerking willen we de Quakerwaarden ook waar maken.

Alaska Friends Conference

Zendbrief 2016 van de Alaska Friends Conference, vert. Nel Bennema

Aan Vrienden overal ter wereld, De Vrienden van de Jaarvergadering van de Alaska Friends Conference kwamen van 28 tot 31 juli 2016 bijeen in het Dickerson Friends Centrum in Wasilla. Wij genieten bijzonder van de majesteit van Alaska's natuurlijke landschappen en we treuren over de toenemende, zichtbare gevolgen van de opwarming in ons geboorteland. Al verscheidene jaren hebben de Vrienden in Alaska zich geroepen gevoeld om informatie te verzamelen, te bidden en te zoeken naar de juiste acties om de klimaatverandering tegen te gaan. We zijn gaan erkennen dat ons moreel getuigenis om tegen de klimaatverandering in actie te komen, een langdurige strijd zal zijn voor culturele, sociale en economische verandering. Tijdens ons weekend hier hebben we ons gericht op het verdiepen van onze spirituele gemeenschap om ons getuigenis lange tijd te kunnen volhouden. De Alaska Vrienden hebben een sterke, diepgewortelde, ervaring uit de eerste hand met ongegrepte, goed functionerende ecosystemen en de gemeenschappen die zij onderhouden. Wij voelen een diepe liefde voor het land, de wateren en het leven om ons heen, maar we zien de gevolgen van klimaatverandering in onze staat. Het is ons getuigenis in de wereld dat wij vanuit die liefde willen handelen.

De Vrienden in Alaska zijn in de afgelopen drie jaar vijf keer bijeengekomen om te zoeken naar de weg die wij verder moeten gaan. We hebben, eerlijk gezegd, gezocht naar het ene “Aha” project waarop we ons konden werpen. Moesten we gaan pleiten voor een ander beleid? Of een project van luisteren en begeleiden? Of het scheppen en vormgeven van duurzame leefwijzen, gebouwen en gemeenschappen? Intussen hebben individuele Vrienden en Meetings dit alles al gedaan; we zijn tot de conclusie gekomen dat we ons verder moeten ontwikkelen en elk van deze verschillende wegen moeten ondersteunen. Meetings en individuele personen in de Alaska Friends Conference hebben onlangs:

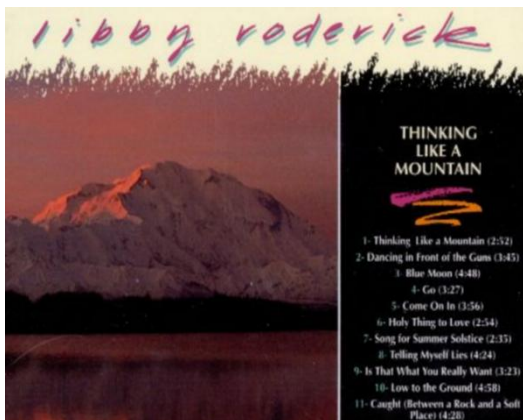
- een klimaatjamboree, een klimaat symposium en een voortgaande klimaatcoalitie mede gesponsord;

- gelobbyd bij onze Congresleden voor erkenning en actie betreffende het klimaat;
 - werkgroepen geleid, op panels verschenen en zich uitgesproken over de spirituele en morele verplichting in ons werk inzake de klimaatverandering;
 - een uitnodiging aanvaard in een Yup'ik (= inheems) dorp om ons perspectief op geloofsgemeenschappen en klimaatverandering met hen te delen;
 - samengewerkt met de NAACP*) bij hun werk aan klimaatgerechtigheid
 - een zaak aan het Federaal Gerechtshof voorgelegd om in actie te komen.
- In de woorden van een 16 jarige Alaska Vriend:

“Ik klaag het Uitvoerend College van de Amerikaanse regering aan, omdat het het grondwettelijk recht van jongeren en toekomstige generaties om in een stabiel klimaat te leven niet beschermt. Ik ben geroepen vanuit mijn Quaker waarden van gelijkheid om in actie te komen, omdat vorige generaties de voordelen hebben geogst van de beschadiging van het milieu en daarmee de toekomst van anderen in gevaar hebben gebracht. Ik handel vanuit de Quaker waarde van rentmeesterschap door te erkennen dat we deel uitmaken van de biosfeer en deze moeten beschermen: “dat van God in ieder mens” gaat om meer dan alleen mensen.”

Tijdens onze vergadering deze week hebben bezoekende Vrienden ons geholpen bij ons zoeken naar wegen hoe de Alaska Vrienden de zorg voor de aarde, de klimaatverstoring en een duurzame gemeenschap zouden kunnen aanpakken.

Leden van onze Jaarvergadering zijn actief geweest in pogingen (vaak gecoördineerd door 'Friends Committee on Legislation') om nationaal beleid te veranderen door te erkennen dat klimaatverstoring wordt veroorzaakt door ons overvloedig gebruik van fossiele brandstoffen en dat hergebruik van energie moet worden gestimuleerd. Wij besloten deze pogingen op te voeren, meer Alaska Vrienden te werven voor dit werken specifieke verhalen te ontwikkelen die bijzondere aandacht schenken aan de gevolgen van

klimaatverstoring op gemeenschappen in Alaska. We bekeken de wereldpremière van een muziekvideo met jonge Alaska Vrienden, gebaseerd op

de song: “Thinking like a Mountain”. We luisterden naar een jonge Vriend die ons zei, dat onze inspanningen om nationaal beleid om te buigen niet voldoende zijn, wat hem ertoe had gebracht om juridische actie te ondernemen ten behoeve van het recht van de volgende generatie op een toekomst die vrij zou zijn van klimaatverstoring.

We werden geïnspireerd door American Friends Service Committee dat een model heeft ontwikkeld voor getuigenis en sociale actie door “accompaniment” (begeleiding)

en eenvoudige hulp aan die mensen en gemeenschappen die het meest getroffen worden door onrecht en conflict. In kleine groepen hebben we gezocht naar organisaties of samenwerkingsorganen, die we zouden kunnen begeleiden bij hun werk ten bate van de nodige veranderingen en aanpassingen met het oog op klimaatverstoring, inclusief plaatselijke interkerkelijke, juridische en rechtenorganisaties.

Dankbaar voor de diepe banden in het verleden van Alaska met AFSC, besloten we onderdak te bieden aan een reizende tentoonstelling ter gelegenheid van AFSC’s honderdjarig bestaan volgend jaar.

Wij overdachten, dat de overgang van een maatschappij en een economie, die gebaseerd zijn op uitbuiting, naar een maatschappij die gebaseerd is op duurzaamheid en gelijkheid, fundamenteel is en een lange tijd nodig heeft; we vroegen ons af hoe we hoop en vreugde kunnen bewaren bij uitstel en tegenslag die onvermijdbaar zijn. In een workshop over het werk van Friends General Conference aan spirituele verdieping dachten we na over de wijzen waarop Quaker geloof en praktijk in één keer ons hart kan openen en van ons vraagt te handelen als we onrechtvaardigheid tegenkomen. We erkennen dat ons werk in de wereld gebaseerd moet zijn op ons geloof en onze spirituele praktijken en op een positieve visie op een gezegende gemeenschap, ook wanneer we anderen begeleiden en helpen.

Klimaatverstoring is voor de Vrienden in Alaska de plaats waar de grootste nood van de wereld en onze grootste liefde elkaar kruisen. We zullen duidelijker worden over wat het meest effectief is, maar altijd zullen onze Quaker waarden ons leiden.

*) *National Association for the Advancement of Coloured People*

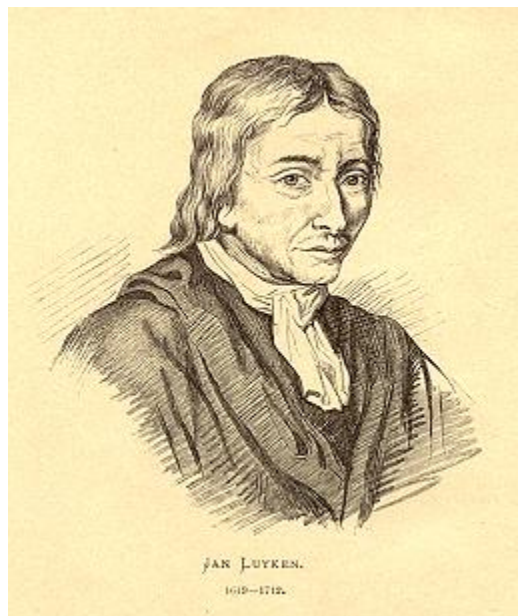
De Ziele betracht de nabijheid Gods.

door Luyken, Jan (1649-1712)

Ik meende ook: de Godheid woonde verre,
In ene troon, hoog boven maan en sterre,
En hefte menigmaal mijn oog
Met diep verzuchten naar omhoog.

Maar toen Gij U liefde te openbaren,
Toen zag ik niets van boven nedervaren,
Maar in de grond van mijn gemoed,
Daar werd het liefelijk en zoet.

Daar kwaamt Gij uit de diepten uitwaarts dringen
En als een bron mijn dorstig hart bespringen,
Zodat ik U, O God, bevond
Te zijn de grond van mijne grond.

CPT op Lesbos

door Annelies en Harky Klinefelter

We hebben in oktober 2016 drie weken met CPT (Christian Peacemaker Teams) op het eiland Lesbos in Griekenland gewerkt in het vluchtelingenkamp PIKWA dat mensen opneemt met fysieke en en/of psychische problemen. Wat je hier leest is een deel verslag van een activiteit die ons diep geraakt heeft. Het gehele verslag is op te vragen en je mag ons uitnodigen te komen vertellen over onze ervaringen met CPT.

De noordkust

De laatste zondag gingen we met Darek naar het noorden waar de afgelopen jaren de meeste vluchtelingen zijn aangekomen. Het was qua natuur een mooie reis. Bergen, rotsachtig, olijfbomaarden. Heel dun bevolkt. We hebben ook flamingo's en pelikanen gezien bij de zoutfabriek. In het noorden zijn mooie oude dorpen gebouwd tegen de helling van de rotsen die in de zee uitmonden.

De noordkust ligt op 5 km afstand van Turkije. Geen wonder dat hier de meeste vluchtelingen zijn geland - gestrand. De kust is namelijk rotsachtig met hoge klippen voor de kust. Niet een gemakkelijk terrein om een landing te doen en uit de boot te stappen.

Veel mensen zijn ook hier nog verdronken of geblesseerd geraakt. In 2015-16 zijn hier ruim 600.000 mensen aangekomen. In eerste instantie was gezegd dat ze maar lopend in Mytilini moesten zien te komen - 80 km - om te registreren. De dorpen aan de kust hebben heel veel opvangwerk gedaan en al spoedig werden er auto's en bussen ingezet om de stroom vluchtelingen naar Mytilini te brengen. Onderweg had Artsen zonder Grenzen hulpposten opgezet. We kwamen nog een aantal van die posten tegen. Maar ze waren nu leeg. Momenteel komen er maximaal 100 mensen per week binnen en ik verwacht dat dit tot bijna nul wordt in de koude, stormachtige wintermaanden.

'Reddingsvesten-kerkhof':

Hier ligt ook het 'reddingsvesten kerkhof'. Twee enorme bergen met reddingsvesten wel 4 meter hoog en een oppervlakte van een halve kilometer. Dus duizenden vesten, de meeste niet zeewaardig. We kwamen kleine plastic vestjes tegen waarop in 10 talen stond dat het alleen gebruikt mocht worden in het zwembad! Hier wordt je wel koud van als je dit aanschouwt en je realiseert je wat het voor mensen moet betekenen om huis en haard te verlaten, in gammele bootjes een oversteek te maken en dan niet te weten wat je verwachten mag. Je moet echt wel wanhopig zijn om je kleine kinderen aan dit alles bloot te stellen.

De bestelbus van Darek werd volgeladen met goed uitzieende vesten die gebruikt worden voor het maken van tasjes en kerstversieringen. Het uit elkaar halen van de vesten gebeurt op Pikpa, het maken van de tasjes en kerstversieringen op de Open Universiteit in Mytilini. Hier hebben een aantal vluchtelingen een baantje aan. Darek is in oktober zeker 5 keer naar het noorden geweest om deze vesten op te halen. Het kost hem elke keer een dag.

Emoties:

Het is indrukwekkend je te realiseren welk een reis deze mensen volbracht hebben en dat er nu niets anders is dan wachten op betere tijden, dat ze het eiland Lesbos af mogen om naar andere delen van Griekenland te kunnen gaan. Een enkeling krijgt hopelijk toestemming naar een ander Europees land te reizen en daar maar weer te wachten op betere tijden. Wij zijn diep doordrongen van onze privileges en de verantwoordelijkheid die ermee gepaard gaat.

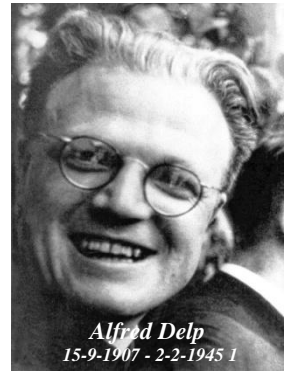
Je kunt Annelies en Harky mailen: pluspunt@antenna.nl

Alfred Delp

door Ben Veerbeek

Alfred Delp was een Duitse Jezuïet en lid van de Kreisau Cirkel, een van de Duitse Verzetsgroepen in Nazi-Duitsland. Hij studeerde onder andere theologie in Valkenburg, Zuid-Limburg (1934-1936). Hij was in de oorlog priester in München, waar hij Joden hielp ontsnappen naar Zwitserland door de 'ondergrondse'. Hij werd gearresteerd op 28 juli 1944, berecht in een 'Volksrechtbank' van 9 - 11 januari 1945 en ter dood gebracht op 2 februari 1945 wegens hoogverraad. (red.).

In de oudejaarsnacht van 1944 schreef Alfred Delp in de cel waarin hij wachtte op zijn berechting een verklaring:

" De problematiek van de staten, van hele continenten is driemaal de mens:

- hoe men de mens huisvest en voedt
- hoe men de mens arbeid geeft, zodat hij zichzelf kan voeden: alle economische en sociale ontwikkeling en
- hoe men de mens tot zichzelf brengt: het geestelijke en religieuze ontwaken.

Dat zijn de problemen van alle staten en dat zijn ook de problemen van de kerk. Wanneer deze problemen zonder ons of tegen ons worden opgelost (zoals in Nazi-Duitsland, red), dan is onze historische ruimte voor de kerken verloren.

De kerk moet zich niet bezig houden met allerlei stijlhervormingen. Ook al worden in alle kerken de altaren omgedraaid en wij in alle parochies gregoriaans door 'hootenanny' (informele uitvoering door folk singers, waarbij het publiek wordt betrokken) vervangen, dan mist de kerk zijn doel."

Deze woorden, geschreven in de laatste dagen van een groot priester, zijn nog steeds actueel!

In Nazi-Duitsland werden Jezuïeten zelfs zo gevaarlijk geacht dat ze 'Volksschädlinge' (diegenen die schadelijk zijn voor het volk) werden genoemd en velen van hen belandden in concentratiekampen.

Wer nicht den Mut hat, Geschichte zu machen, wird ihr armes Objekt. Laßt uns tun.

Alfred Delp

(Wie niet de moed heeft geschiedenis te maken, wordt het arme voorwerp ervan. Laten we het doen, vert. red.)

Het verhaal van Beertje Brom

door Jan Ramaker

Onlangs waarschuwde de coördinator terrorismebestrijding ons voor de gevaren van terugkerende IS-strijders. Ik moest daarbij onmiddellijk aan het verhaal van Beertje Brom denken, dat ik jaren geleden hoorde:

Beertje Brom loopt in het bos. Hij gaat bloemen plukken voor zijn moeder, want zij is jarig. Vrolijk loopt hij over het pad en komt bij een grote sloot. Aan de overkant

staan prachtige bloemen. Wat zou hij ze graag plukken. Maar ... om aan de overkant te komen moet hij eerst over een smalle plank. Voorzichtig stapt Beertje Brom op de plank. Oh, wat wiebelt die! Hij is wel een beetje bang. Maar hij loopt door. Hij kijkt naar beneden en ziet het water. En dan schrikt hij zich een hoedje, want weet je wat hij ziet.....? Vlug loopt hij terug. Nu durft hij niet meer; hij is echt bang. Hij krijgt traantjes in zijn ogen, zo graag wil hij naar de overkant. Dan komt er een vos aan. Beertje Brom vertelt wat er gebeurd is. "Ik wil zo graag naar de overkant om bloemen te plukken, maar ik durf niet, want er zit een monster in het water". "Oh, weet je wat je dan doen moet?" zegt de vos, "Je moet het nog eens proberen en als je hem weer ziet moet je heel boos kijken, dan schrikt het monster en dan gaat hij wel weg". Beertje Brom doet het. Hij loopt de plank op, ziet het monster, kijkt heel boos, maar weet je wat hij ziet.....? Hij schrikt nog meer dan de eerste keer en loopt gauw weer terug. Hij durft niet meer, maar hij wil zo graag.

Beertje Brom heeft niet gehoord dat er een uil in de boom is komen zitten. "Waarom huil je zo hard?", zegt de uil. "Ik wil bloemen plukken voor mijn moeder, want zij is jarig", snikt het beertje, " en ik durf niet over de plank, want ik zie steeds een monster in het water en niks helpt. Niet als ik boos kijk en ook niet als ik een stok meeneem". "Dat begrijp ik best", zegt de uil. "Weet je wat jij moet doen? Je moet het nog één keer proberen en dan moet je in het water kijken en dan lachen".

Beertje Brom probeert het en ja hoor, hij lachten schrikt niet, want weet je wat hij ziet.....?

Vrolijk loopt hij verder en plukt een hele bos bloemen.

EcoQuaker: Het grote koopfestijn?

door Marianne van der Zee

Het “grote koopfestijn” van december is weer voorbij. Voor mij is die maand over het algemeen geen periode waarin ik mijn kooplust moet bedwingen. Integendeel als ik de overvolle karretjes in de supermarkt zie, de advertenties die me van alles proberen aan te smeren, dan krijg ik helemaal

vanzelf een zeer minimalistische overtuiging. Hoef ik geen enkele moeite voor te doen, iedere aankoop bekijk ik met de gedachte of ik het zelf niet kan maken en als dat het geval is gaat de aankoop weer terug het schap in. Die hele maand heb ik tijdens het boodschappen doen alleen een blij gevoel als ik heel weinig koop.

In diezelfde maand las ik een artikel met de kop: “Gelukkig Shoppen” in het tijdschrift 'Schrot und Korn' van de Duitse Bioladen. Dat ging over impulsaankopen en dat we daar gelukkig van worden. Er werd een voorbeeld gegeven dat je plotseling een heel dure zonnebril koopt, of dat je bij Ikea in de keukenafdeling staat, waar je niets te zoeken hebt, en dat je verder loopt met een mooie snijplank in je karretje, leuke onderzetters die in de aanbieding waren maar die je niet nodig hebt en een zeer plezierig gevoel van binnen. Het Leibnitz Instituut voor Sociale Wetenschappen heeft een onderzoek gedaan bij 12.000 mensen. Zij zijn tot de conclusie gekomen, dat mensen die geld uitgeven aan mooie dingen, gewoon omdat het leuk is, gelukkiger zijn dan mensen met een laag inkomen die alleen maar de basisbehoeften kunnen kopen. Mensen die zichzelf vrijwillig beperken zijn echter net zo gelukkig als degenen die onnodig kopen. Dat laatste is goed nieuws voor onze Aarde, want momenteel consumeren we alsof we nog een andere Aarde op voorraad hebben.

Toen ben ik me af gaan vragen in hoeverre bij mij emotie en kopen met elkaar verbonden zijn. In eerste instantie dacht ik dat ik boven marketing trucjes verheven ben en me niet laat beïnvloeden door de reclamemakers. Vervolgens dacht ik aan de maand januari als het grote uitverkoop-festijn weer begint. Toen werd het een beetje een ander verhaal, als ergens iets biologisch, milieubewust, groen of Fairtrade in de uitverkoop is neig ik toch naar kopen zonder al te veel na te denken. Zeker als het de helft of nog minder van de prijs is. Dan bedenk ik dat ik een stuk goedkoper uit ben als ik het nu koop, als ik het later koop betaal ik immers meer.

Waarbij ik helaas de gedachte, dat ik dat product normaal nooit zou kopen en dat kopen voor halve prijs dus een extra onnodige uitgave is, maar even oversla. Afgezien van het feit dat ik op een gegeven moment allerlei soorten thee heb die ik niet lekker vind, maar die gezond, biologisch en in de uitverkoop waren en die dus na 2 jaar verdwijnen in de compost omdat het echt niet te drinken was.

Een paar maanden geleden heb ik een wekelijkse kledingruilbeurs hier in het dorp ontdekt, waar ik al mijn te grote kleren heb ingeleverd en omgeruild heb voor een kleinere maat. Eerlijk gezegd is het gevoel van voldoening als ik weer een paar leuke dingen heb gevonden die passen een heel stuk groter dan wanneer ik iets in de winkel heb gekocht. Bovendien ruil ik ze weer om als het me niet meer bevalt en geniet weer van datzelfde gevoel. Het is hetzelfde gevoel als het oogsten van de tomaatjes die ik in potten op mijn terras heb staan. Of van de aardappels en komkommers, die ik ook in potten kweek. Een dubbel gevoel van voldoening, ik krijg iets maar wat ik krijg belast niet Moeder Aarde. Dat gevoel wil ik vast houden voor mezelf om, zeker deze maand, maar ook het hele jaar rond, onzin aankopen te voorkomen.

Tegenwoordig wordt ieder jaar en iedere dag uitgeroepen tot Jaar van..... en vandaag is de dag van..... Vul zelf maar in, op Facebook staat altijd wel iets. Aan mij is dat laatste niet echt besteed, maar ik stel toch voor dat we als Quakers nu gaan beginnen met een eeuwlang niet of zo weinig mogelijk te kopen en dat een ieder voor zich gaat zoeken naar dat gevoel van voldoening zodat we een leefbare aarde achterlaten voor degenen die na ons komen. Nu lijkt het me heel leuk dat allerlei mensen een reactie op dit artikel insturen en vertellen hoe zij dit beleven, ik hoop echt dat het gaat gebeuren maar eerlijk gezegd heb ik mijn twijfels gezien de vorige ervaringen met oproepen om te reageren. Behalve leuk wordt het tijd dat we ons als Quakers realiseren dat wat een ieder van ons als individu doet belangrijk is voor het geheel en dat het delen van de kennis noodzakelijk is. Waarschijnlijk denkt iedereen dat wat hij of zij doet niet bijzonder is en praat of schrijft er uit valse bescheidenheid niet over. Laat staan dat je het in De Vriendenkring zet. Het gevolg is dat heel veel kennis op die manier verloren gaat. Het delen is echter ook een verantwoordelijkheid die we hebben naar elkaar en naar de wereld toe.

Met name ben ik benieuwd hoe de oudere garde erin staat, hoe doen jullie dat en hebben jullie ook je valkuilen. Wat kunnen wij van jullie leren?

Handen en Voeten: Opruimen van zwerfvuil

door Marlies Tjallingii

Tja na de Algemene Vergadering ben ik opnieuw gemotiveerd om dit te doen. Hoe vergaat het me nu?

Ik zie op de dijk waar we regelmatig wandelen een uitgebrande prullenbak. Alles wat er in zat ligt eronder. Ik word boos en denk: ik ruim dat niet op met mijn blote handen. Sytse zegt: als je boos bent laat je het liggen! We lopen weer naar huis. Dan ben ik tot rust gekomen. Ik pak mijn fiets en de knijper waarmee ik rommel kan opruimen. Ik ga terug, ruim de uitgebrande blikjes op door ze in de vuilnisbak te stoppen. Ik kan het doen terwijl ik denk: die mensen hebben vast plezier gehad (in plaats van: wat hebben die mensen een troep achtergelaten).

Ik raap vaak blikjes op van energie drankjes, blikjes die weggegooid zijn en soms nog half vol zitten. Ik laat ze leeg lopen en ruik de zoetigheid die mensen energie moet geven. Nog net niet genoeg energie opgedaan om het blikje in een prullenmand te gooien, denk ik. Is dat liefdevol of toch net even niet?!

Wat doe ik om het op te ruimen met een vreugdevol hoofd en te genieten van de volgende keer dat ik weer langs kom en zie dat er minder vuil ligt.

Ik raap op een dag een lege koffiebeker op bij de fiets-tunnel. Er komt een vrouw langs en die zegt tegen mij: 'dank u wel mevrouw voor

het opruimen', dat klinkt de hele weg naar huis nog door mijn hoofd. Dan kom ik langs de Zwarte Weg in Zwolle. Er ligt zwerfvuil afkomstig uit McDonald's.

Ik stap van de fiets af en raap het op en stop het in mijn tasje dat ik hiervoor gebruik. Een vrouw maakt de randjes van haar autoruiten schoon met een tandenborstel. Ik maak een praatje, ze zegt: ik ruim een keer per week het zwerfvuil op!

Ik voel me beter met deze kleine momenten van erkenning en weten dat we het samen doen en ik niet alleen zwerfvuil opruim.

Vrienden in het hele land

Maandvergaderingen

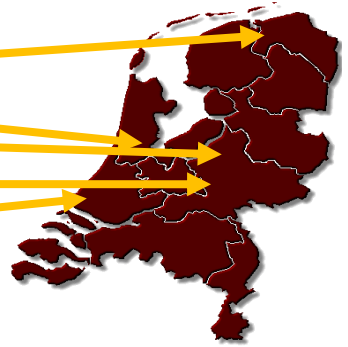
NON

A'dam

Deventer

MiZuNed

Haagse

Quaker Secretariaat:

Religieus Genootschap der Vrienden (Quakers). Tel.: [06 13700682](tel:0613700682). e-mail: secretariaat@deQuakers.nl.

Penningmeester Nederlandse Jaarvergadering Bankrek. NL65 TRIO 0212 3772 64 tnv Religieus Genootschap der Vrienden - Quakers- te Zwolle.

Quaker Bibliotheek: Vossiusstraat 20, 1071 AD Amsterdam, bibliothecaris - vacature,

Quaker Literatuur: Willem Furnée ; Badhuisweg149, 2597JN 's-Gravenhage telefoon: 070-3220544, e-mail: literatuur@Quakers.nu Bankrek.: NL70 INGB 0000 313040 t.n.v. Quaker Literatuur.

Amsterdamse Maandvergadering: Schrijver: Hans Weening, Lijnbaansgracht 208b, 1016 XA Amsterdam, 085-8780821 hweening@xs4all.nl
Bankrek.: NL81 INGB 0004 9200 51 tnv A'damse MV Quakers te Anna Paulowna.

Haagse Maandvergadering: Schrijver: Willem Furnée haagsevrienden@Quakers.nu Haagse Maandvergadering, Stadhouderslaan 8, 2517 HW 's-Gravenhage. Tel. 070-3600621. Bankre.k: NL48 INGB 0001 8562 21 tnv Haagse Vrienden, Quakers Den Haag.

Midden- en Zuid-Nederlandse Maandvergadering: Schrijver: Els Ramaker, 0344 606818. mob:0636361350. email: Els@ramaker.me Bankrek: NL67 TRIO 0197 6518 52 ten name van Rel.Gen.derVrienden-Quakers- te Deventer.

Deventergroep: Inlichtingen: Frieda Oudakker 0644794366, email: friedaoudakker@live.nl

Noord Oost Nederlandse Maandvergadering: Schrijver: Peter Spreij ; Water-singel 17, 9351 XN Leek, Tel.: 0594-769063; nonmv@pspreij.nl
Bankrek.: NL12 INGB 0001 5908 95 tnv N.O.N. MV Rel.Gen. d. Vr. te Groningen.

Quaker Hulpfonds: schrijver vacature. Penningm: Johannes Borger, johannes.borger@hotmail.com Bankrek. is NL94 TRIO 0338 4113 64. t.nv. Quaker Hulpfonds Religieus Genootschap der Vrienden, Quakers, te den Haag.

Vrienden voor Brussel (VVQREA): Schrijver: Peter van Leeuwen, Tel.: 0182-611786; vvqrea@gmail.com. Bankrek. NL93 TRIO 0391 2219 65 - De naamstelling is: Vrienden van de Quakerraad te Helmond.

Waar zijn Quakerbijeenkomsten?

Wijdingssamenkomsten in Nederland en België

Amsterdam	iedere zondag 10.30	Vossiusstraat 20, Amsterdam Info: 085-8780821, hweening@xs4all.nl
Antwerpen	geen vaste tijdstippen	Info Jan Peeters tel.: 0032.15.24 75 10 <i>email</i> : boekrijk@hotmail.com
Breda/ Ulvenhout	Op 19-02-2017 om 11.30 te Helmond	Info: Corien van Garderen: 076-8502421 of Hennie Jansen 0492-537991.
Brussel	iedere zondag 11.00	Quakerhouse, Square Ambiorix 50, 1000 Brussel, tel.: 00.32.2.230 49 35
Bennekom	Iedere zondag: 10.30	"Commanderij", Commandeursweg 44, Bennekom. Elke zondag is er wijdingssamenkomst van 10.30 – 11.30 op de 2e zondag van de maand is er eerst een worship-sharing en daarna wijdingssamenkomst tot 12.00.
Deventer	Wijdingssamenkomst 3 ^e zondag 10.30 Gespreksavond: 1 x maand: 18.30 op wisselend di/do	Wijdingssamenkomst in het Meester Geertshuis, Assenstraat 20, 7411JT Deventer. Gespreksavonden, data en inlichtingen bij Frieda Oudakker tel. 0644794366, email: friedaoudakker@live.nl
Groningen	2e en 4e zondag van de maand in Groningen: 10.30	2 ^e en 4 ^e zondag: De Poort, Moesstraat 20, 9717 JW Groningen, tel.: 050-5712624 Kinderen zijn welkom! Graag tevoren doorgeven aan de schrijver: Peter Spreij; nonmv@pspreij.nl
Den Haag	iedere zondag: 10.30	Stadhouderslaan 8, Den Haag. Kinderen zijn altijd welkom. Bij kennisgeving vooraf is er voor hen een aangepast programma. Info: Tel. 070-3600621
Wijhe, bij Zwolle	Op de eerste zondag van de maand 10.30	Wim en Deborah Balijon: 0570-597170 Slotpark 77, 8131 DW Wijhe. Graag aanmelden als je komt.
	Wijdingssamenkomsten op Afstand	<ol style="list-style-type: none">1. Meeting at a Distance. Inlichtingen: caroline.wilson@esade.edu2. Online meeting for worship: op tijdstippen rekening houdend met verschillende tijdzones. Bekendmaking op: Quakerworship.org3. Quaker Faith and Fellowship: internetforum: www.Quakerfaithandfellowship.org

Foto van Vrienden (Quakers) van de lokale groepen uit Noord Essex en Zuid Suffolk, Engeland, die het spandoek 'Quakers for Peace' omhoog houden tijdens een demonstratie op zaterdag, 24 januari, 2015 tegen de Trident, (een raket met een nucleaire lading die vanaf een onderzeeboot afgevuurd kan worden). Dit was een demonstratie georganiseerd door de CND (*Campaign for Nuclear Disarmament*, de campagne voor atoom ontwapening) waaraan veel mensen uit het heel Engeland mee deden.